

DANSK FREMMEDARBEJDERPOLITIK

Den danske modtagelse af fremmedarbejdere i 1960erne og 1970erne kan bedst betegnes som pragmatisk. Love og regler blev udarbejdet i takt med at behovene opstod. Dette betød, at kritikere mente, at der ikke fandtes en dansk fremmedarbejderpolitik.

Indvandringsbilledet forandrede sig hurtigt. Den såkaldte netto-indvandring steg markant sådan, at der i 1965 indvandrede 479 personer mere end der udvandrede, mens der i 1969 var en netto-indvandring på 6.758 personer. Af disse var ca. 83 % mænd.

*Foto: Uwe
Bødewadt.*

Arbejdere frem for immigranter

Mellem 56-77 % af immigranterne havde både arbejds- og opholdstilladelse i perioden 1965-1974, men for både tyrkere og jugoslavere var andelen noget højere. For folk fra Tyrkiet, var samme andel i perioden således mellem 71-97 %. Dette viser, at der var tale om mænd, der var rejst ind i Danmark med det formål at arbejde.

Kønsfordelingen blandt immigranter skiftede gennem 1970erne. I 1973 var der en nettoindvandring af mænd fra Tyrkiet på 1179 personer mod 605 kvinder fra Tyrkiet. Fem år senere i 1978 indvandrede netto 747 kvinder mod 537 mænd. I slutningen af 1970erne var indvandringen således skiftet til mere at have karakter af familiesammenføring frem for arbejdsindvandring. Dette stillede ændrede krav til den førte politik.

Integration eller ligestilling?

De relativt store grupper af arbejdere, der kom til Danmark startede en debat om dansk fremmedarbejderpolitik. I maj 1973 holdt Mellempolitisk Samvirke en konference, hvor bl.a. chefen for arbejdsformidlingen i København, Lauge Kallestrup, fremhævede, at der burde fastlægges retningslinjer for en fremmedarbejderpolitik, der ikke ændredes med kort varsel.

Den officielle politik var ligestilling for de arbejdere, der kom ind i landet, kombineret med et fortsat forsøg på at tilpasse de udstedte arbejdstilladelser til arbejdsmarkedets situation. Der skulle således som udgangspunkt ikke opstilles et særligt regelsæt for fremmedarbejdere, der opholdt sig i Danmark.

Midlertidigt eller permanent

Allerede inden 1970 blev et af debattens emner, hvorvidt det var en god ide overhovedet at bruge fremmedarbejdere. Lauge Kallestrup hævdede i 1973, at en række forskellige forhold burde undersøges i forbindelse med import af arbejdskraft, nemlig betydningen for handelsbalancen, betydningen for de sociale budgetter og for lønstrukturen foruden langtidsbehovet i danske virksomheder, idet han ikke fandt det hensigtsmæssigt at importere arbejdskraft midlertidigt.

Alligevel byggede de vedtagne regler gang på gang på midlertidigheden af opholdet; de skiftende regler for opnåelse af arbejdstilladelse er bare et eksempel, oprettelsen af modersmålsundervisning til børn er et andet.

De politiske aktive

Sideløbende med debatten om midlertidighed og arbejdsimmigranternes brugbarhed som løsning på en mangel på arbejdskraft m.m. blev der især fra venstrefløjen også opfordret til, at fremmedarbejderne selv blev inddraget i organiseringen af deres egne forhold ved at deltage i fagbevægelser, i foreninger osv., og der skete gennem 1970'erne en vis integration.

I 1977 talte statsminister Anker Jørgensen til omkring 1000 tyrkiske fremmedarbejdere i Folkets Hus, hvor han lovede at arbejde for at give fremmedarbejderne stemmeret ved kommunalvalg, hvilket arbejderne selv bad om. Fremmedarbejderne var således i slutningen af 1970'erne så småt begyndt at blive deltagere i det danske demokrati.

Foto: Uwe Bødewadt.